

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΓΕΝΕΣΗ: ΤΙ ΔΕΙΧΝΟΥΝ ΤΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ;

<http://www.diakrisis.gr/articles.php?lng=gr&pg=112>

Στον "Ερευνητή" Νο 8, είχαμε εξετάσει αρκετά αρχαιολογικά ευρήματα που διαφωτίζουν τμήματα του βιβλίου της Γένεσης. Σε αυτό το τεύχος συνεχίζουμε την εξερεύνηση των ανακαλύψεων που επιβεβαιώνουν την ακρίβεια και άλλων όψεων της διήγησης της Γένεσης, αρχίζοντας με τον βιβλικό πατριάρχη Αβραάμ.

Ο Αβραάμ και η πόλη της Ουρ

“Ο Θάρα πήρε το γιο του τον Άβραμ, τον εγγονό του το Λωτ,..... και τους οδήγησε έξω από την Ουρ των Χαλδαιών, για να πάνε στη Χαναάν” (Γένεση 11:31).

Έναν αιώνα πριν, ο Γερμανός φιλελεύθερος κριτικός Theodor Noldeke αμφισβήτησε την ιστορική ύπαρξη του Αβραάμ και της «Ουρ των Χαλδαιών». Αυτός, μαζί με άλλους, θεώρησε τη διήγηση της Γένεσης για τον Αβραάμ και τους απογόνους του, ως φανταστική. Όμως ο 20ος αιώνας έφερε στο φως έναν πολύ μεγάλο αριθμό αποδείξεων που υποστηρίζει την βιβλική αναφορά για τον Αβραάμ.

Το 1922 ο Leonard Woolley ανέσκαψε εντελώς την πόλη της Ουρ στο νότιο Ιράκ και ανακάλυψε ότι ήταν μια ακμάζουσα μητρόπολη γύρω στο 2000 π.Χ., ακριβώς τον καιρό του Αβραάμ. Βασισμένος στα ευρήματά του ο Woolley σχεδίασε έναν χάρτη της πόλης, που έδειχνε τις τακτικές λεωφόρους της και έφτιαξε σχέδια των ευρύχωρων κατοικιών με εσωτερικά μπάνια. Σχολικές τάξεις ανασκάφηκαν οι οποίες παρέδωσαν πλάκες των παιδιών με μαθήματα πάνω στη γραμματική και την αριθμητική, ακόμα ορατά. Επιπρόσθετα, διαφορετικές μορφές του ονόματος Αβραάμ βρέθηκαν, που χρονολογούνταν έναν αιώνα ή δύο μετά τον θάνατό του.

Η International Standard Bible Encyclopedia, απορρίπτει την θεωρία του Noldeke πως ο Αβραάμ ήταν μια μυθική προσωπικότητα: « Από την αρχαιολογική απόδειξη είναι φανερό ότι ο Αβραάμ ήταν απόρροια ενός προχωρημένου πολιτισμού, και ήταν χαρακτηριστικός πατριάρχης της ανωτέρας τάξης των ημερών του: Οι πράξεις του τοποθετούνται μέσα σε ένα υπόβαθρο μη-βιβλικού υλικού επιβεβαιωμένης γνησιότητας, κάνοντας αυτόν ένα αληθινό τέκνο της εποχής του που έφερε το ίδιο όνομα και διέσχισε την ίδια γενική περιοχή, όπως επίσης έζησε στις ίδιες πόλεις καθώς και οι σύγχρονοί του. Αυτός είναι με κάθε έννοια ένα γνήσιο πρόσωπο της Μέσης Εποχής του Χαλκού, και όχι μια τοποθέτηση σε παλαιότερη ημερομηνία από κάποια μεταγενέστερη Ισραηλινή ιστορική σκέψη, καθώς φαντάστηκαν μερικοί...» (τόμος 1, 1979, σελ. 17).

«Εκείνο τον καιρό ξέσπασε πείνα στη Χαναάν και ο Άβραμ κατέβηκε στην Αίγυπτο για να μείνει εκεί, γιατί η πείνα ήταν μεγάλη» (Γένεση 12:10). «Πήραν ακόμη τα κοπάδια τους και όλη τους την περιουσία, που είχαν αποκτήσει στη Χαναάν, και ήρθαν στην Αίγυπτο, ο Ιακώβ μαζί με τους απογόνους του» (Γένεση 46:6).

Πώς φαίνονταν οι βιβλικοί πατριάρχες και οι οικογένειές τους; Η Αγία Γραφή μιλάει για τον πλούτο του Αβραάμ σε βόδια και πρόβατα (Γένεση 12:16). Αργότερα μιλάει για τον φθόνο των αδελφών για τον πολύχρωμο χιτώνα που ο Ιακώβ έδωσε στον Ιωσήφ (Γένεση 37:3). Μας λέει σχετικά με τα πρόβατα και τα κατσίκια που ο Ιακώβ έξιπνα αναπαρήγαγε για να αποφύγει την κατάσχεσή τους από τον πεθερό του (Γένεση 30:33-43). Αναφέρονται μουσικά όργανα τέτοια,

όπως η άρπα (Γένεση 31:27) και τέτοια όπλα όπως το τόξο και τα βέλη που χρησιμοποιούνταν για προστασία (Γένεση 27:3). Ήταν όλα αυτά μόνο επινοήσεις και το προϊόν μύθων;

Στην αρχή του 20ου αιώνα, μερικοί βασιλικοί τάφοι ανασκάφηκαν 150 μίλια νότια του Καΐρου. Εκεί σε έναν απ' τους τοίχους υπάρχει μια όμορφη ζωγραφική παράσταση, που αργότερα χρονολογήθηκε το 1900 π.Χ., των Σημιτών που μπαίνουν στην Αίγυπτο για να πουλάνε τα εμπορεύματά τους. Άνδρες, γυναίκες και παιδιά εικονίζονται, μερικοί με πολύχρωμη ενδυμασία. Αυτοί έχουν άρπες, τόξα και βέλη και λόγχες. Μαζί με αυτούς είναι κατσίκια για τροφή και γαϊδούρια για μεταφορά. Αυτή η παράσταση δείχνει ανθρώπους ίδιας καταγωγής όπως οι Αβραάμ, Ισαάκ και Ιακώβ να φοράνε τα ρούχα, να φροντίζουν για τον ίδιο τύπο ζώων και να χρησιμοποιούν εργαλεία όπως περιγράφονται στην Βιβλική αναφορά. Είναι μια εντυπωσιακή ανακάλυψη που υποστηρίζει την βιβλική περιγραφή για εκείνο τον καιρό, ακόμη και στην παραμικρότερη λεπτομέρεια.

Τα τεραφείμ του Λάβαν

Μερικοί έχουν σπαζοκεφαλιάσει πάνω στη βιβλική ιστορία της απελπισμένης προσπάθειας της Ραχήλ να κρύψει τους οικιακούς θεούς του πατέρα της, διακινδυνεύοντας ακόμη και την ζωή της για να τους μεταφέρει μαζί της. Διαβάζουμε στη Γένεση 31:

«Τότε ο Ιακώβ ανέβασε τους γιους του και τις γυναίκες του στις καμήλες... Ο Λάβαν είχε πάει να κουρέψει τα πρόβατά του και η Ραχήλ επωφελήθηκε κι έκλεψε τα ειδώλια του πατέρα της... Μετά από τρεις μέρες ανάγγειλαν στο Λάβαν τον Αραμαίο ότι ο Ιακώβ είχε φύγει. Τότε αυτός πήρε μαζί του τους συγγενείς του και καταδίωξε τον Ιακώβ επτά μέρες δρόμο και τον πρόφθασε στα βουνά της Γαλαάδ... Ο Λάβαν άρχισε να ρωτάει τον Ιακώβ: «Γιατί με ξεγέλασες και πήρες μαζί σου τις θυγατέρες μου, σαν να ήταν αιχμάλωτες πολέμου; ...Τώρα λοιπόν έφυγες γιατί νοστάλγησες το σπίτι του πατέρα σου. Γιατί όμως έκλεψες τους θεούς μου;» Ο Ιακώβ αποκρίθηκε στον Λάβαν. «Φοβήθηκα, και σκέφτηκα ότι θα μου έπαιρνες τις θυγατέρες σου. Αλλά εκείνος στον οποίο θα βρεις τους θεούς σου δεν θα ζήσει. Ψάξε εδώ μπροστά στους συγγενείς μας και ό,τι είναι δικό σου και το έχω εγώ, πάρ' το». Αλλά ο Ιακώβ δεν ήξερε ότι η Ραχήλ ήταν που είχε κλέψει τους θεούς... Η Ραχήλ είχε πάρει τα ειδώλια, τα είχε βάλει κάτω από το σαμάρι της καμήλας και είχε καθήσει από πάνω. Ο Λάβαν έψαξε όλη τη σκηνή αλλά δε βρήκε τίποτα. Η Ραχήλ είπε στον πατέρα της: «Μη θυμώσεις κύριέ μου, που δεν μπορώ να σηκωθώ μπροστά σου, αλλά έχω την περίοδό μου'» (εδάφια 17-35).

Γιατί αυτά τα «οικιακά ειδώλια» ήταν τόσο σημαντικά; Η αρχαιολογική απόδειξη αποκαλύπτει την απάντηση. Πολλά από αυτά τα οικιακά είδωλα, καλούμενα τεραφείμ, έχουν βρεθεί στη Μέση Ανατολή. Στη δεκαετία του 1920, ανακαλύφθηκαν περισσότερες από 20.000 πλάκες, που τώρα λέγονται πλάκες Νούζι, στο βόρειο Ιράκ. Αυτές περιλάμβαναν πολλές πληροφορίες για το νόμο, τις εμπορικές συναλλαγές και τη θρησκεία, οι οποίες έριξαν φως στα έθιμα της εποχής του Αβραάμ. Ήταν

Τα τεραφείμ που αναφέρονται σαν οικιακοί θεοί, χρησιμοποιούνταν για να προσδιορίζουν την κληρονομιά και τους τίτλους των γιων μιας οικογένειας. Αν και οι λόγιοι αμφισβητούν πόσο οι πατριάρχες επηρεάζονταν από τέτοιες πρακτικές, η βιβλική αφήγηση ταιριάζει αυτή την εικόνα καλά. Καθαρά, η Ραχήλ ανησυχούσε να αφήσει αυτά τα είδωλα πίσω. Ο Λάβαν βεβαίως σκέφτηκε ότι είχαν μεγάλη σπουδαιότητα και ταξίδευσε με τους άλλους του γιους μερικές μέρες για να τα ξανά-αποκτήσει. Αυτές οι πράξεις εκ μέρους τους έχουν νόημα εάν τα τεραφείμ χρησιμοποιούνταν για να βοηθούν τους άλλους του γιους να επιβεβαιώνουν τα κληρονομικά τους δικαιώματα.

Αυτά τα είδωλα επίσης χρησιμοποιούνταν για να φέρουν καλή τύχη και ακόμα για την επίκληση άλλων θεών. Μετά από μια άλλη συνάντηση με τον αληθινό Θεό, όταν ο Ιακώβ βρήκε ότι η Ραχήλ είχε κλέψει τα είδωλα, αυτός την υποχρέωσε να τα εγκαταλείψει. «Τότε ο Ιακώβ είπε στην οικογένειά του και σ' όλους όσοι ήταν μαζί του: 'Πετάξτε τους ξένους θεούς που βρίσκονται ανάμεσά μας...'» (Γένεση 35:2).

Ξανά, η βιβλική αφήγηση ταιριάζει με την αρχαιολογική απόδειξη των εθίμων των ανθρώπων εκείνης της εποχής.

Ο Ιωσήφ στην Αίγυπτο

«...Οι Ισραηλίτες έφεραν τον Ιωσήφ στην Αίγυπτο» (Γένεση 39:1).

Ίσως κάποιος αναγνωρίσει ότι αυτά τα ευρήματα ταιριάζουν με τον Αβραάμ και τους απογόνους του στη Μεσοποταμία και την Χαναάν, αλλά τα επιβεβαιώνει η άφθονη αρχαιολογική απόδειξη της Αιγυπτιακής ζωής και του πολιτισμού;

Η Αγία Γραφή μιλάει για τον νεαρό Ιωσήφ που πουλήθηκε δούλος και πάρθηκε στην Αίγυπτο ως ένας νέος άνδρας. Εάν αυτή η αφήγηση δεν είναι τίποτα περισσότερο από μύθος, βεβαίως η βιβλική ιστορία θα μπορούσε εύκολα να απορριφθεί, επειδή πολύ περισσότερο είναι γνωστό από την Αιγυπτιακή ιστορία και πολιτισμό, παρά για οποιοδήποτε άλλο πολιτισμό της Μέσης Ανατολής εκείνης της εποχής. Οι Αιγύπτιοι άφησαν πολλά μνημεία, και οι τοίχοι των τάφων τους είναι γεμάτοι εικόνες και γραπτά της καθημερινής τους ζωής. Χάραξαν σε πέτρα πολύ από την ιστορία τους. Εάν η βιβλική ιστορία είναι ψευδής, δεν θα πρέπει να είναι δύσκολο να εκτεθεί σαν μια απάτη, επειδή βεβαίως οι λεπτομέρειες στην αφήγηση θα ανακαλύπτονταν να είναι εκτός πραγματικότητας.

Κι όμως, η βιβλική αφήγηση ταιριάζει. Στην Αίγυπτο ο Ιωσήφ κατέληξε ως ένας σκλάβος στο σπίτι ενός σπουδαίου αξιωματούχου. Η γυναίκα του Πετεφρή προσπάθησε να αποπλανήσει τον Ιωσήφ. Όταν αυτός έφυγε από αυτήν, ψευδώς κατηγορήθηκε από αυτή, και ρίχτηκε στη φυλακή. Αυτά τα στοιχεία όλα, αντανakλούν Αιγυπτιακά έθιμα καθώς περιγράφονται στα μνημεία – η αφθονία Σημιτών σκλάβων και ιστορίες για επιπόλαιες Αιγύπτειες συζύγους. Λέει μια εγκυκλοπαίδεια: «Οι Αιγυπτιακές πηγές δείχνουν ότι μαζί στην γραπτή φιλολογία και στη καθημερινή ζωή μερικές άλλες Αιγύπτειες σύζυγοι, δεν ήταν καλύτερες από τη γυναίκα του Πετεφρή» (The International Standard Bible Encyclopedia, τόμ.2, σελ.1128).

Όταν ο Θεός επέμβηκε και ο Ιωσήφ ερμήνευσε το όνειρο του Φαραώ (η φιλολογία εκείνης της εποχής δείχνει ότι η ερμηνεία ονείρων ήταν μια συνηθισμένη πρακτική) , τοποθετήθηκε δεύτερος στην εξουσία μετά τον Φαραώ.

Ο Αιγύπτιος άρχοντας έκανε την εξής φιλοφρόνηση σε αυτόν: « 'Αφού ο Θεός σε έκανε να τα ξέρεις όλα αυτά, δεν υπάρχει κανένας άλλος τόσο συνετός και σοφός, όπως εσύ. Εσύ θα προΐστασαι στο ανάκτορό μου και όλος ο λαός μου θα υπακούει στις διαταγές σου. Μόνον ως προς το θρόνο θα είμαι ανώτερός σου. Σ' εσένα', του είπε, 'παραδίδω την εξουσία πάνω σε όλη την Αίγυπτο'. Μ' αυτά τα λόγια ο Φαραώ έβγαλε από το χέρι του το δαχτυλίδι με το σφραγιδόλιθό του και το πέρασε στο χέρι του Ιωσήφ, τον έντυσε με λινή φορεσιά, και του έβαλε τη χρυσή αλυσίδα στο λαιμό του. Τον ανέβασε στο δεύτερο μετά το δικό του άρμα, και οι προπορευόμενοι αξιωματούχοι φώναζαν: 'Γονατίστε!' Έτσι ο Φαραώ έδωσε στον Ιωσήφ εξουσία πάνω σε όλη την Αίγυπτο» (Γένεση 41:39-43).

Σε έναν απ' τους τείχους σε έναν βασιλικό Αιγυπτιακό τάφο υπάρχει μια όμορφη χαρακτηριστική που δείχνει την τελετή εγκατάστασης ενός νέου πρωθυπουργού. Ο αξιωματούχος είναι ντυμένος με λινό ένδυμα και φοράει μια χρυσή αλυσίδα στον λαιμό του. Καθώς ο Werner Keller υποστηρίζει:

«Η προαγωγή του Ιωσήφ σε αντιβασιλέα της Αιγύπτου αποδίδεται από τη Βίβλο με όλη την πιστότητα του εθιμοτυπικού πρωτοκόλλου. Τον περιέβαλλαν με τα διακριτικά του υψηλού του αξιώματος, πήρε το δαχτυλίδι, τη σφραγίδα του Φαραώ, ένα ακριβό λινό ένδυμα και μια χρυσή αλυσίδα (Γέν. 41:42). Κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο, οι Αιγύπτιοι καλλιτέχνες έχουν παραστήσει αυτή την επίσημη τελετή σε τοιχογραφίες και ανάγλυφα. Σαν αντιβασιλέας, ο Ιωσήφ ανέβαινε στην «δεύτερη άμαξα» του Φαραώ (Γέν. 41:43). Αυτό υπονοεί την εποχή των Υξώς. Πρώτοι, οι ηγεμόνες ξένων χωρών έφεραν στην Αίγυπτο τα γρήγορα πολεμικά άρματα...Πριν απ' αυτούς, κάτι τέτοιο δεν συνηθιζόταν στο Νείλο. Η άμαξα των τελετών, ζεμένη με θαυμάσια άλογα, ήταν η Ρολς-Ρούς της εποχής για τους κυβερνώντες. Η πρώτη άμαξα ανήκε στον ηγεμόνα, στη «δεύτερη άμαξα» έπαιρνε θέση ο πρωθυπουργός (αντιβασιλεύς) του κράτους» (Η ΒΙΒΛΟΣ ΩΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΛΑΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ σελ.128-129).

Από αυτή τη σύντομη ανασκόπηση μπορούμε να δούμε ένα μέρος από το φως που η αρχαιολογία έχει ρίξει πάνω στην βιβλική αναφορά. Αν και οι αμφισβητίες πάντα θα χλευάζουν την αλήθεια του Λόγου του Θεού –επειδή ο θεϊκός δρόμος της ζωής και οι νόμοι Του δεν είναι εύκολο να τηρηθούν- όλο και λιγότεροι τώρα αμφιβάλλουν την ιστορική βάση της Αγίας Γραφής.

Τέτοιες ανακαλύψεις συνεχίζουν να επιβεβαιώνουν την θεϊκή έμπνευση του Λόγου του Θεού. Καθώς ο Παύλος λέει: «Ό,τι βρίσκεται στη Γραφή είναι εμπνευσμένο από το Πνεύμα του Θεού κι είναι ωφέλιμο για τη διδασκαλία της αλήθειας, για τον έλεγχο της πλάνης, για τη διόρθωση των λαθών, για τη διαπαιδαγώγηση σε μια ζωή όπως τη θέλει ο Θεός` έτσι ο άνθρωπος του Θεού θα είναι τέλειος και καταρτισμένος για κάθε καλό έργο» (Β' Τιμόθεον 3: 16-17).

Μελλοντικά τεύχη μας θα παρουσιάσουν κι άλλες αρχαιολογικές αποδείξεις που επιβεβαιώνουν την διήγηση της Αγίας Γραφής.

Mario Seiglie

**Μετάφραση κατόπιν αδειας από το περιοδικό The Good News, November-December 1996.
Τίτλος πρωτότυπου: Archaeology and Genesis: What Does the Record Show?**